

**KULE
KİTAP**

TURCARET
Alain-Ren  Lesage

Kule Kitap 

www.kulekitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah  elik

İřletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Murat Őerefoglu

Editör: Hüseyin  zdemir

Son Okuma: Hüseyin  zdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Emir Tali

1. Basım, İstanbul, Haziran 2025

ISBN: 978-625-6086-77-7

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

TURCARET

Çeviren
Orhan Veli Kanık

Alain-René Lesage

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınlar zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değer taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımında ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikri mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlarımıza emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

ALAIN-RENÉ LESAGE (1668-1747)

Fransız roman ve oyun yazarıdır. Fransa'nın kuzeybatısında yer alan Bretonya bölgesindeki Morhiban iline bağlı Sarzeau'da dünyaya gelmiştir. Babası Kraliyet Mahkemesinde çalışan bir memurdur. Küçük yaşta anne ve babasını kaybetmiştir.

Vannes şehrinde eğitim gördüğü Cizvit tarikatına ait kolejin müdürü Bochart onun yeteneklerini ilk fark eden kişi olmuştur. 25 yaşında Paris'e gelen Lesage, 26 yaşında iken bir marangozun kızı olan Maria Elizabeth Huyard ile evlenmiştir. Bir arkadaşının cesaretlendirmesi ile edebî çevirilere başlamış, çok geçmeden -yine bir dostunun tavsiyesiyle- İspanyol edebiyatına yönelmiş ve başarılı çeviriler yapmıştır.

1707'de yayımladığı *Crispin rival de son maître* (*Efendisinin Rakibi Crispin*) adlı farsı (güldürme amacı öne çıkan incelikten yoksun komedi) takdir görmüştür. Aynı yıl yayımlanan ve *Le Diable boiteux or The Devil upon Two Sticks* (*Topal Şeytan veya Şeytanın İki Değneği*) birkaç baskı yapmıştır. Oyuncuların bazı sahnelere itirazı üzerine *Crispin*'i yeniden ele alarak bir tiyatro şaheseri kabul edilen *Turcaret*'ye dönüştürmüştür (1709).

Şövalye ve kır romanlarına tepki olarak pikareks (toplumun aşağı kesimlerinden dalavereci, düzenbaz, kurnaz tiplerin yer aldığı) romanlar yazmıştır.

En ünlü eserlerinden biri olan *Histoire de Gil Blas de Satillane*'in (*Satillaneli Gil Blas'ın Maceraları*) ilk iki bölümünü 1715'te

yazmıştır. Üçüncü bölümünü 1724'te, dördüncü bölümü 1735'te tamamladığında eserin yazım süreci yirmi yılı aşmış bulunuyordu.

Paris'teki fuarlarda sahnelenen tiyatro (Théâtre de la Foire) için yüzü aşkın komedi-vodvil bestelemiş, bu eserlerle Molière'in halefi olarak görülmüştür.

1740'ta eşiyle birlikte Boulogne'de rahip olan oğlunun yanına yerleşmiştir. Hukuk eğitimi almasına rağmen oyunculuğu tercih eden ve Théâtre Français'e katılan büyük oğlu ile arası açılmıştır. Ne var ki oğlunun bu alanda gösterdiği başarı ile edindiği saygınlık baba-oğul arasındaki buzların erimesini sağlamıştır. Büyük oğlunun 1743'teki ölümü Lesage'in dünyayla alakasını iyice azaltmıştır. 1747'de Boulogne'de ölmüştür.¹

Eserleri:

Çeviri ve Uyarlamaları:

- 1) *Le Traître Puni (Hain Cezalandırıldı)* (Francisco de Rojas'ın eseri-1700)
- 2) *Don Félix de Mendoce* (Lope de Vega'nın eseri-1700)
- 3) *Point d'Honneur (Onur Noktası)* (Francisco de Rojas'ın eseri-1702)
- 4) *El Ingenioso Hidalgo Don Kişot de la Mancha (La Manchalı Usta Şövalye Don Kişot'un İkinci Kitabı)* (Alonso Fernández de Avellaneda'nın eseri-1704)
- 5) *Orlando Innomorato (Orlando Aşık)* (Matteo Maria Boiardo'nun eseri-1721)
- 6) *Guzman d'Alfarache* (Mateo Alemán'ın eseri-1732)

¹ Bu bilgiler aşağıdaki adreslerden özetlenmiştir: <https://www.britanica.com/biography/Alain-Rene-Lesage>; https://en.wikipedia.org/wiki/Alain-Ren%C3%A9_Lesage. (09.06.2025, 12.20.)

Oyunları:

- 1) *Don César Ursin* (1707)
- 2) *Etrennes* (1707)
- 3) *Crispin rival de son maître* (*Efendisinin Rakibi Crispin*) (1707)
- 4) *Turcaret* (1709)
- 5) *Arlequin roi de Serendib* (*Serendib'in Kralı Arlequin*) (1713)
- 6) *Le Foire de Guibray* (*Guibray Fuarı*) (1714)
- 7) *Arlequin Mohamet* (*Arlequin Muhammed*) (1714)
- 8) *La Statue merveilleuse* (*Muhteşem Heykel*) (1721)
- 9) *La Boîte de Pandore* (*Pandora'nın Kutusu*) (1721)

Romanları:

- 1) *Le Diable boiteux or The Devil upon Two Sticks* (*Topal Şeytan veya Şeytanın İki Değneği*) (1707)
- 2) *Histoire de Gil Blas de Santillane* (*Satillaneli Gil Blas'ın Maceraları*) (I-VI. Bölümler-1715)
- 3) *Histoire de Gil Blas de Santillane* (*Satillaneli Gil Blas'ın Maceraları*) (VII-IX. Bölümler-1724)
- 4) *Histoire de Gil Blas de Santillane* (*Satillaneli Gil Blas'ın Maceraları*) (X-XII. Bölümler-1735)
- 5) *Les aventures de monsieur Robert Chevalier*, (*Mösyö Robert Chevalier'in Maceraları*) (1732)
- 6) *Estevanille González* (1732)
- 7) *Le Bachelier de Salamanque* (*Salamanque'in Bekârı*) (1736)
- 8) *La Valise trouvée* (*Bavul Bulundu*) (1740)
- 9) *Mélange amusant de saillies d'esprit et de feature historiques les plus frappants* (*Komik Esprilerin ve En Çarpıcı Tarihî Özelliklerin Eğlenceli Bir Karışımı*) (1743).
- 10) *El Kapısı* (I. Turgenyev, Haz. M. Sabri Koz, 1994)

ORHAN VELİ KANIK (1914-1950)

13 Nisan 1914 tarihinde İstanbul'un Beykoz ilçesi sınırlarında yer alan Yalıköy'de dünyaya gelmiştir. Annesi Fatma Nigâr Hanım Beykozlu, babası Mehmet Veli Bey İzmirli tüccar birer babanın çocuklarıdır. Mehmet Veli Bey, Osmanlı Dönemi'nde ordu bandosu olan Mızıkâ-i Hümayun'da, Cumhuriyet Dönemi'nde ise Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda görev yapmıştır. Fûrûzan ve Andan Veli adlarında iki kardeşi daha olan Orhan Veli'nin asıl adı Ahmet Orhan'dır. Fakat edebiyat dünyasında babasının adına nispetle tanınmıştır.

Beykoz, Beşiktaş ve Cihangir'de geçen bir çocukluğın ardından Galatasaray Lisesinin ilkokul kısmında yatılı olarak dört yıl okumuş, bilahare annesiyle birlikte Ankara'ya babasının yanına gitmiştir (1925). Ankara Erkek Lisesinde Ahmet Hamdi Tanpınar ve Rıfki Melül Meriç'in öğrencisi olmuştur. Okul arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'la birlikte "Birinci Yeni" ya da "Garip Hareketi" diye bilinen edebî akımı kurmuşlardır. 1933'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne kaydolmuşsa da 1936'da buradan ayrılarak Ankara'ya dönmüş ve PTT Umum Müdürlüğüne bağlı bir büroda işe başlamıştır. İlk şiirleri de aynı yıl Varlık dergisinde yayımlanmıştır. Gençlik, İnsan, Yenilik, Ses gibi dergilerde yayımlanan yeni şiirleri ilgi gördüğü kadar tenkide de uğramıştır.

II. Dünya Savaşı'nın hararetli yıllarında Gelibolu'da tamamladığı (1945) askerlik görevinin ardından Maarif Vekâleti Tercüme Bürosunda iki yıl görev yapmıştır. 1947'de bu görevinden istifa ederek arkadaşları ile birlikte 28 sayı sürecek olan Yaprak dergisini çıkarmaya başlamıştır (1 Ocak 1949-1 Haziran 1950). Bilahare İstanbul'a taşınmışsa da bir Ankara ziyaretinde geçirdiği talihsiz bir kazanın ardından apar topar İstanbul'a dönmüş; bir arkadaşının evinde iken -muhtemelen bu kazanın yol açtığı- beyin kanaması ile aramızdan ayrılmıştır (14 Kasım 1950). İstanbul Rumelihisarı Mezarlığı'na gömülmüştür.

Garip öncesi şiirleri (1936-1941) -bilahare yıkacağı- eski şiir tarzının bütün unsurlarını içerir. 1941'de iki yol arkadaşı ile birlikte yayımladıkları Garip adlı şiir kitabının ön sözünde hareketlerinin felsefesini oluşturan şiir anlayışlarını uzun uzun izah etmiştir. "Bütün hususiyeti edasında olan yani manadan ibaret" gördükleri şiiri vezin, kafiye, teşbih vb. söz sanatları, belirli söz kalıpları, şairane söyleyiş gibi şekle ait gördükleri niteliklerden arındırmayı hedeflemişlerdir. Ne var ki 1945'te gerçekleştirdiği 2. baskının ön sözünde zaman içerisinde bilgisi arttıkça görüş ve düşüncelerinin de değiştiğini vurgulamışsa da tam olarak hangi fikirlerinin değiştiğine değinmemektedir. Türk şiiri ise onların açtığı yolda ilerlemiş; zaman içerisinde ölçülü, kafiyeli, belirli söz kalıplarına dayalı eski şiir anlayışı terk edilmiştir.

Türk şiirinin konusunu genişletmiş, dil ve yapısını değiştirmiş, kelime hazinesini zenginleştirmiştir.

Şiirlerinde başlangıçta Fransız sürrealistlerinin etkisi görülür de 1945'ten sonra halk edebiyatının tesiri ağır basmaktadır. 45 sonrası yayımladığı diğer dört şiir kitabında bireyden topluma yöneliş de hissedilmektedir. Küçük meseleleri ve küçük insanları şiire

dâhil etmiş; dozu iyi ayarlanmış derecede toplumsal eleştiri, aşk, cinsellik ve yaşama sevinci de şiirlerinde yer bulmuştur. Bununla birlikte İmparatorluk bakiyesi neslin uğradığı değerler yıkımı, ölüm korkusu gibi buhranlar karşısında içki ve ironi kendisine iki sığınak olmuştur. Bilhassa “İstanbul’u Dinliyorum”, “Anlatamıyorum” şiirleri Türk edebiyatının seçkin ürünleri arasında sayılmaktadır. İstanbul şairliğinde Nedim ve Yahya Kemal’in ardılı olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Tiyatro oyunculuğuna ilgisi -yeteneği olmasına rağmen- yarım kalmış, bu sanata borcunu tiyatro çevirileri ile ödemiştir.¹

Eserleri:

Şiir:

- 1) *Garip* (1941)
- 2) *Vazgeçemediğim* (1945)
- 3) *Destan Gibi* (1946)
- 4) *Yenisi* (1947)
- 5) *Karşı* (1949)

Tercümeleri:

- 1) *Bir Kapı ya Açık Durmalı ya Kapalı* (Alfred de Musset, 1943-Oktay Rifat ile birlikte)
- 2) *Barberine* (Alfred de Musset, 1944)
- 3) *Scapin’in Dolapları* (Molière,1944)
- 4) *Sicilyalı yahut Resimli Muhabbet* (Molière,1944)
- 5) *Tartuffe* (Molière,1944)

¹ Bu bilgiler şu kaynaklardan derlenmiştir: Yılmaz Daşcıoğlu, “Kanık, Orhan Veli”, DİA, C. Ek-2, Ankara, 2019, s. 15-16; Abide Doğan, “Orhan Veli Kanık”, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/orhan-veli-kanik>, erişim tarihi: 11.05.2025, 12.00.

- 6) *Versailles Tuluatı* (Molière, 1944)
- 7) *Üç Hikâye* (Gogol, 1945-Erol Güneý ile birlikte)
- 8) *Turcaret* (Alain Rene Lesage, 1946)
- 9) *La Fontaine'in Masalları* (1948)
- 10) *Hamlet* (Shakespeare, 1949-Şehbal Erendiz ile birlikte)
- 11) *Venedikli Tüccar* (Shakespeare, 1949-Şehbal Erendiz ile birlikte)

Bir Kısmı Ölümünden Sonra Yayımlanan Diğer Bazı Eserleri:

- 1) *Fransız Şiir Antolojisi* (1947)
- 2) *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (1949)
- 3) *Nesir Yazıları* (1953)
- 4) *Batıdan Şiirler* (1953-O. Rifat ve M. Cevdet ile birlikte)
- 5) *Antigone* (J. Anouilh, 1955)
- 6) *Saygılı Yosma* (J.P. Sartre, 1961)
- 7) *El Kapısı* (I. Turgenyev, Haz. M. Sabri Koz, 1994)

1. Baskı Kapağı

